

Lag om ändring i brottsskadelagen (1978:413);

SFS 2005:955

Utkom från trycket
den 12 december 2005
Omtryck

utfärdad den 1 december 2005.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs² i fråga om brottsskadelagen (1978:413)

dels att 1, 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 18 och 19 §§, av följande lydelse,

dels att det närmast före rubriken närmast före 2 § skall införas en ny rubrik som skall lyda "Brottsskadeersättning",

dels att det närmast före 18 § skall införas en ny rubrik av följande lydelse.

Lagen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

Inledande bestämmelser

1 §³ Bestämmelserna i 2–17 §§ i denna lag gäller ersättning av svenska statsmedel för skada till följd av brott (brottsskadeersättning).

Bestämmelserna tillämpas om brottet har begåtts i Sverige. Vid personskada och sådan kränkning som avses i 2 § andra stycket är bestämmelserna dessutom tillämpliga om brottet har begåtts utomlands mot någon som hade hemvist i Sverige. Bestämmelserna tillämpas dock inte, om brottet och den skadelidande har så ringa anknytning till Sverige att det inte är rimligt att skadan ersätts av svenska statsmedel.

I 18 och 19 §§ finns bestämmelser om sådan ersättning som på grund av föreskrift i annan medlemsstat i Europeiska unionen betalas av statsmedel för skada till följd av brott som begåtts i den staten (europeisk brottsskadeersättning). *Lag (2005:955).*

¹ Prop. 2005/06:26, bet. 2005/06:JuU6, rskr. 2005/06:57.

² Jfr rådets direktiv 2004/80/EG av den 29 april 2004 om ersättning till brottsoffer (EUT L 261, 6.8.2004, s. 15, Celex 32004L0080).

³ Senaste lydelse 2002:346.

Förutsättningar för brottsskadeersättning

2 § Brottsskadeersättning betalas för personskada. Som personskada ersätts även skada på kläder, glasögon och liknande föremål som den skadade bar på sig vid skadetillfället.

I fall då någon har allvarligt kränkt någon annan genom brott som innefattar ett angrepp mot dennes person, frihet eller frid betalas brottsskadeersättning för den skada som kränkningen innebär. *Lag (2001:733).*

3 § Brottsskadeersättning utgår för sakskada i fall då brottet har begåtts av någon som var

1. intagen i kriminalvårdsanstalt,
2. intagen för vård i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
3. intagen för vård i ett hem som avses i 22 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. häktad enligt beslut som hade verkställts, eller
5. underkastad motsvarande frihetsberövande i Danmark, Finland, Island eller Norge.

Första stycket tillämpas även på ren förmögenhetsskada, om särskilda skäl föreligger. *Lag (1990:59).*

4 § Brottsskadeersättning utgår för sakskada och ren förmögenhetsskada även i annat fall än som avses i 3 § i den mån den skadelidandes möjligheter att försörja sig allvarligt har äventyrats genom skadan eller ersättningen annars framstår som särskilt angelägen. *Lag (1988:255).*

Bestämmande av brottsskadeersättning

5 § Brottsskadeersättning med anledning av personskada bestäms enligt 5 kap. 1–5 §§ skadeståndslagen (1972:207). Livränta betalas dock endast när ersättningen är av väsentlig betydelse för den skadelidandes framtida vård eller försörjning. Livränta värdesäkras enligt lagen (1973:213) om ändring av skadeståndslivräntor.

Brottsskadeersättning med anledning av kränkning bestäms enligt 5 kap. 6 § första stycket skadeståndslagen.

Brottsskadeersättning med anledning av sakskada bestäms enligt 5 kap. 7 § skadeståndslagen.

I fråga om brottsskadeersättning tillämpas också 6 kap. 3 § skadeståndslagen. Rätten till brottsskadeersättning faller dock inte bort, om en ansökan om ersättning före dödsfallet gjorts hos Brottsoffermyndigheten. *Lag (2001:733).*

6 § Vid bestämmande av brottsskadeersättning avräknas skadestånd som har betalats eller bör kunna bli betalt till den skadelidande på grund av skadan.

Har betalning skett av sådan europeisk brottsskadeersättning som avses i 18 och 19 §§ eller av annan ersättning av utländska statsmedel för skada till följd av brott, avräknas också den. *Lag (2005:955).*

7 §⁴ Vid bestämmande av brottsskadeersättning med anledning av personskada avräknas, utöver vad som sägs i 6 §, annan ersättning som den skadelidande har rätt till på grund av skadan och som inte har avräknats redan med stöd av 5 kap. 3 § skadeståndslagen (1972:207). Avräkning sker dock inte i den mån ersättningen motsvarar ett sparande på den skadelidandes sida.

Vid bestämmande av brottsskadeersättning med anledning av kränkning eller med anledning av sakskada eller ren förmögenhetsskada avräknas, utöver vad som sägs i 6 §, annan ersättning som den skadelidande har rätt till på grund av skadan. *Lag (2005:955).*

8 § Vid bestämmande av brottsskadeersättning för skada på egendom, som ej var försäkrad mot skaderisken och som den skadelidande måste antagas ha underlåtit att försäkra på grund av omfattningen av sina tillgångar och riskspridningen i sin verksamhet, avräknas försäkringsersättning som skulle ha utgått om försäkring hade funnits.

Vid bestämmande av brottsskadeersättning för skada på egendom, som enligt vedertaget bruk borde ha hållits försäkrad mot skaderisken men som den skadelidande har försummat att försäkra, avräknas i skälig omfattning försäkringsersättning som skulle ha utgått om försäkring hade funnits.

9 § I fråga om jämkning av brottsskadeersättning på grund av medverkan genom vållande på den skadelidandes sida tillämpas 6 kap. 1 § skadeståndslagen (1972:207).

Brottsskadeersättning kan även i fall då det inte följer av första stycket sättas ned eller falla bort, om det är skäligt med hänsyn till att den skadelidande eller, om skadan har lett till döden, den avlidne genom sitt uppträdande i samband med brottet eller på annat liknande sätt uppsåtligen eller av oaktsamhet har ökat skaderisken. Vid sakskada eller ren förmögenhetsskada kan ersättningen också sättas ned eller falla bort, om det är skäligt med hänsyn till att den skadelidande genom underlåtenhet att vidta sedvanliga försiktighetsåtgärder uppsåtligen eller av oaktsamhet har ökat skaderisken. *Lag (1999:253).*

10 § Vid personskada, vid kränkning och vid sakskada eller ren förmögenhetsskada avräknas ett självriskbelopp. Beloppet fastställs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer och beräknas med ledning av de lägsta självriskbelopp som tillämpas här i landet vid konsumentförsäkring som innefattar skydd mot skada till följd av brott.

Första stycket gäller ej i fråga om skada till följd av brott av någon som avses i 3 §, om brottet har begåtts på eller i närheten av anstalt eller annan plats där han var omhändertagen eller fick vård. Första stycket gäller ej heller, om det i övrigt finns särskilda skäl att inte avräkna något självriskbelopp. *Lag (2001:733).*

11 § Brottsskadeersättning med anledning av personskada som fastställs i form av engångsbelopp betalas med högst tjugo gånger det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller då ersättningen be-

⁴ Senaste lydelse 2001:733.

stäms. Ersättning som fastställs i form av livränta betalas för varje år med högst tre gånger det prisbasbelopp som gäller då ersättningen bestäms.

Brottsskadeersättning med anledning av kränkning eller med anledning av sakskada och ren förmögenhetsskada betalas med högst tio gånger det prisbasbelopp som gäller då ersättningen bestäms.

Om den sammanlagda brottsskadeersättningen efter avräkning av självriskbelopp enligt 10 § första stycket understiger tio kronor, utbetalas ingen ersättning. *Lag (2001:733).*

Prövningen av ärende om brottsskadeersättning

12 § Ärende om brottsskadeersättning prövas av Brottsoffermyndigheten. Regeringen kan dock föreskriva att annan myndighet skall pröva ärende om ersättning för skada vållad av någon som avses i 3 § 1 eller 2, om ansökan gäller ersättning med högst 500 kronor. Ett beslut av en sådan myndighet överklagas hos Brottsoffermyndigheten.

Brottsoffermyndighetens beslut får inte överklagas. *Lag (1994:424).*

13 § Hos Brottsoffermyndigheten finns en nämnd som skall avgöra ärenden om brottsskadeersättning som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Nämnden får avgöra även andra ärenden om brottsskadeersättning.

Ordföranden och vice ordförandena i nämnden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

Nämnden utses av regeringen. *Lag (1999:253).*

13 a § Brottsoffermyndighetens nämnd skall hålla muntlig förhandling, om sökanden begär det och det inte är uppenbart obehövligt. *Lag (1999:253).*

13 b § Muntliga förhandlingar enligt 13 a § skall vara offentliga.

Om det kan antas att det vid en förhandling kommer att lämnas någon uppgift för vilken hos Brottsoffermyndigheten gäller sekretess som avses i sekretesslagen (1980:100), får ordföranden vid förhandlingen besluta att förhandlingen skall hållas inom stängda dörrar.

Om sökanden är under femton år eller lider av en psykisk störning, får ordföranden vid förhandlingen besluta att förhandlingen skall hållas inom stängda dörrar. *Lag (1999:253).*

14 § Om allmänt åtal har väckts, skall ansökan om brottsskadeersättning göras inom två år från det att dom eller slutligt beslut har vunnit laga kraft. Har allmänt åtal inte väckts men förundersökning inletts, skall ansökan göras inom två år från det att förundersökningen lagts ned eller avslutats. I övriga fall skall ansökan göras inom två år från det att brottet begicks.

Om det finns synnerliga skäl kan en ansökan prövas även om den har kommit in för sent.

Ansökan prövas endast om brottet har anmälts till åklagare eller polismyndighet eller om sökanden visar giltig anledning till att någon sådan anmälan inte har gjorts.

I fråga om preskription av en fordran på brottsskadeersättning gäller vad som föreskrivs i 3 § preskriptionslagen (1981:130) om preskription av en fordran på skadestånd i anledning av brott. *Lag (1999:253)*.

14 a § Finner Brottsoffermyndigheten att ett beslut i ett ärende om brottsskadeersättning är oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, skall myndigheten ändra beslutet, om det kan ske utan att det blir till nackdel för sökanden. *Lag (1999:253)*.

14 b § Har ett beslut i ett ärende om brottsskadeersättning fattats av generaldirektören eller någon annan tjänsteman vid Brottsoffermyndigheten skall ärendet omprövas av nämnden, om sökanden begär det.

Ärendet behöver dock inte omprövas av nämnden, om det är uppenbart att beslutet skall ändras i enlighet med sökandens begäran. *Lag (1999:253)*.

15 § Kostnader för biträde eller utredning i ärenden om brottsskadeersättning kan ersättas av allmänna medel, om det finns särskilda skäl med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter.

En sökande som har inställt sig till en muntlig förhandling får av Brottsoffermyndigheten beviljas ersättning av allmänna medel för kostnader för resa och uppehälle, om myndigheten finner att sökanden skäligen bör ersättas för sin inställelse. Myndigheten får bevilja förskott på sådan ersättning. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen. *Lag (1999:253)*.

Övriga bestämmelser

16 § Anspråk på brottsskadeersättning får inte överlåtas innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.

Anspråk på brottsskadeersättning med anledning av personskada får inte tagas i mät för den skadelidandes skuld. Utmätning av livräntebelopp kan dock ske enligt vad som föreskrivs i 7 kap. utskönningsbalken. I fråga om förbud mot utmätning sedan ersättning har betalats ut tillämpas 5 kap. 7 § andra stycket utskönningsbalken. *Lag (1981:819)*.

17 § Utgår brottsskadeersättning, inträder staten intill det utgivna beloppet i den skadelidandes rätt till skadestånd till den del detta ej har avräknats vid bestämmande av ersättningen. Detsamma gäller beträffande annan förmån på grund av skadan som hade bort avräknas vid ersättningens bestämmande men som då inte var känd.

| Europeisk brottsskadeersättning

18 § Om en ansökan om brottsskadeersättning gäller en skada till följd av ett uppsåtligt våldsbrott som har begåtts i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, skall ansökningen anses även vara en begäran om europeisk brottsskadeersättning.

Första stycket gäller inte, om det framgår för Brottsoffermyndigheten att europeisk brottsskadeersättning redan har betalats. *Lag (2005:955)*.

19 § Sökandens begäran om europeisk brottsskadeersättning skall av Brottsoffermyndigheten överlämnas till en behörig myndighet i den andra medlemsstaten.

Brottsoffermyndigheten får besluta om brottsskadeersättning även om ett överlämnande har skett enligt första stycket.

Om en myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen beslutar om europeisk brottsskadeersättning efter det att Brottsoffermyndigheten har betalt brottsskadeersättning, inträder staten intill det av Brottsoffermyndigheten betalda beloppet i den skadelidandes anspråk på ersättning från den utländska myndigheten. *Lag (2005:955).*

Denna lag⁵ träder i kraft den 1 juli 1988. De nya bestämmelserna tillämpas även i fråga om skada som inträffat dessförinnan.

1. Denna lag⁶ träder i kraft den 1 juli 1999.

2. Den äldre lydelsen av 9 § skall tillämpas när det gäller skadefall som har inträffat före ikraftträdandet.

Denna lag⁷ träder i kraft den 1 juli 2002. De nya bestämmelserna skall dock tillämpas för tid från och med den 1 januari 2002.

Denna lag⁸ träder i kraft den 1 januari 2006.

På regeringens vägnar

JENS ORBACK

Patrik Örnsved
(Justitiedepartementet)

⁵ 1988:255.

⁶ 1999:253.

⁷ 2002:346.

⁸ 2005:955.